

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. — Nr. 4.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dollari. — Germania 15 M.

Orăștie, 1 Februarie n. 1914.

Ionel I. Brătianu, noul prim-ministru al României, șeful partidului liberal.

Se face nedreptate

și la distribuirea premiului Nobel, strigă 'n largul lumii inginerul *Leonard Hwass*, martor al testamentului, în urma căruia se dau premiile uriașe de câte 200.000 coroane...

Se face nedreptate strigă el și cere, ca academia din Stockholm să țină cu sfințenie la principiile aceluia, care i-a testat averea uriașă, ca s'o folosiască pentru promovarea culturii popoarelor și nu pentru premiarea scriitorilor bogați, a căror existență e asigurată, ori a scriitorilor ajunși în pragul bătrâneții, dela cari nu se mai așteaptă nici o muncă de seamă. Premiul să se dea poezilor cu talent deschizători de drumuri, poezilor de mare valoare, cari însă, în munca lor aleasă, sunt mereu zădărniciți de mizeriile vieții. Să se dea poezilor idealști și nobili, cari ne înalță sentimentele și cari de obicei duc lipsuri și luptă cu năcazuri. Acestora să se dea și nu dramaturgilor, cari au venite anuale de zeci de mii, nici poezilor cari înnoată în bunuri și trăiesc în palate vrăjite, ca Rabindranath Tagore.

Răposatul Nobel nu ar fi premiat în fața lui Schiller niciodată pe Goethe, nu pentru că acesta n'ar fi fost mai mare, mai de valoare, ci pentru că a fost bogat, în vreme ce Schiller a suferit lipsuri, pe urma cărora i s'au sleit puterile de muncă și n'a putut produce atâta, cât ar fi trebuit să producă!

Cele 200.000 coroane să nu fie o *premiere*, ci un ajutor, un *stimul* pentru o muncă și mai productivă și și mai de valoare. Scriitorul ori omul de știință, care are avere de câteva sute de mii, ori câteva milioane, nu are nevoie și de cele 200.000 ale lui Nobel. A-l premia pe

acesta e imprudent, căci viața lui e asigurată...

Așa vorbește inginerul *Leonard Hwass* și glasul lui e glas de revoltă! Cuvântul lui tună împotriva plasării greșite a averii lui Nobel și cere, ca în viitor să se țină seamă de felul de judecată al mortului...

Noi, cari înțelegem revolta aceasta alui *Leonard Hwass*, remarcăm cuvintele lui, ca un memento și pentru alte cercuri de viață, și pentru alte foruri împărțitoare de — premii. Ne întoarcem privirea la mica noastră gospodărie națională. Se dau și la noi premii, se dau și la noi ajutoare, se dau stipendii, și se dau adesea nu celor, pentru cari un premiu, un ajutor ori un stipendiu, ar fi imbold la o muncă mai mare, la o muncă mai intensivă...

Cuvintele inginerului *Leonard Hwass* strigă împotriva tuturor nedreptăților culturale ce se fac, fie acelea la ori ce popor și în senzul acesta le remarcăm și noi.

Scrisoare din Berlin...

— Prințul *Fridrich Wilhelm* și principesa *Cecilia*. —

Moștenitorii de tron au o situație ciudată. În toate purtările lor trebuie să fie cumpătați, precauți și rezervați. Libertatea de acțiune, de care se bucură fiecare muritor de rând până la ultima limită și care ni-e atât de scumpă nouă tuturor oamenilor de rând, pentru ei este adesea limitată și foarte redusă. Interesul lor e, să nu emită nici o părere, care ar putea despărși în două tabere țara, crescându-le și împuținându-le în aceeași vreme popularitatea. Din interesul acesta, întemeiat la urma urmelor, nu prea emit păreri moștenitorii de tron și

influența lor privitoare la chestii de stat, e mai mult tainică și în cerc foarte restrâns comunicată.

În cazuri când își uită totuși din vedere interesul acesta și se dedau la declarații publice, trebuie să se miște tot aparatul de guvernământ, ca o vorbă fără nici o însemnătate deosebită a viitorului domnitor, să-și piardă rostul.

Așa fu în afacerea dela *Zabern*, când moștenitorul tronului împărătesc din *Germania*, *der Kronprinz*, cum îl numesc simpatic și simplu *Nemții*, se declară pe față de partea armatei, care a rănit atât de adânc dreptul cetățenesc în acest oraș. Telegrama sa, trimisă colonelului *Reuter*, a stârnit furtună în sufletul cetățenilor, cari nu se pot împăca cu gândul, ca armata să dicteze poporului și în fața acesteia Prințul și-a stîrbit popularitatea, ca să și-o ridice în pieptul militaristilor, cari cred, că poporul e pentru armată și nu armata pentru popor.

Se vede clar și din întâmplarea aceasta, că partea moștenitorilor de tron e cea a rezervii absolute.

Kronprinzul se pare, că și înțelege lucrul acesta și declarația sa în afacerea dela *Zabern*, se atribuie mai mult temperamentului său, decât unor eventuale idei militariste preconcepute. Fapt e, că e cu trup și suflet soldat și ofițer adevărat, și în legăturile sociale și în cele militare. Cea mai departe de gândul său e tocmai diplomația și politica și dacă are vreo dorință, aceea nu poate fi alta, decât cea de-a da năvală în fruntea regimentului său de cavalerie împotriva dușmanului. E soldat și e ofițer și tocmai din pricina asta nu putea să dea altă telegramă colonelului *Reuter*, decât aceea, pe care a dat-o.

Părerea aceea, că prințul de coroană german ar voi, să fie mai *altfel* decum e împăratul, e falsă. Din toate apucăturile sale se întrezărește tocmai, că vrea să imiteze pe acesta. Poporului îi place, că la salut îi răspunde cu plăcere și vesel, adesea de douăori chiar, întocmai cum o face împăratul *Wilhelm*.

„Casa Națională din Seliște”, una din cele mai frumoase zidiri din mândra comună, cu bun nume departe dus. S'a inaugurat în 1913, zidită în *stil românesc*, stilul vechilor cule boeresti din Țară, după planurile arhitectului român Cerna, din Râmnic-Vâlcea. Sus în etaj are o sală mare, casina intelectualilor; jos alte două sale, drept casine a țaranilor și a meseriașilor. Interiorul împodobit cu uși și îmbrăcăminte în lemn, cu creștături curat românești de măestrul tâmplar Borcia din Seliște. — E locul de întrunire al tuturor celor ce iubesc un cald cămin cultural românesc.

Îi place teatrul și apare adesea și în teatrele burgheze, nu numai în opera împărătească. Se spune, că discută chiar asupra montajului și nu odată dă povești de regisor. Dar caută popularitatea și prin fapte de binefacere. Asemenea împăratului, care a zidit pentru săracii din Berlin la Aalbeck, lângă țărnița mării baltice, loc de vilegiatură, — el, moștenitorul, duce tinerimea din Berlin la Danzig. Săracii văd în împărat pe protectorul lor, iar tinerii în moștenitor, și nu arare capătă și unul și altul scrisori, cari încep cu agrăirea: *Stimate Domnule Împărat!*, ori: *Stimate bădicule Moștenitor de Tron!*

În conveniri sociale încă, doar abia de este deosebire întru felul de-a fi al prințului de coroană și cel al împăratului. Oaspeților le strâng amândoi puternic mânele, li se uită ascuțit în ochi și-și spun fără încunjur observările și părerile.

Amândoi sunt ușor de influențat de impresiile momentane și până când pe Wilhelm II. doar interesele diplomatice îl fac, să fie mai precaut și rezervat în atitudinile sale,

Prințul până atunci nu are nici o stavilă în vedere și-și dă curs liber spontaneității. El aplaudă în galeria parlamentului, când îi place vorbirea cutărui ministru și felicită telegrafic pe colonelul Reuter.

Ar fi naivitate însă, să consideri aceste erupții sufletești, ca un program al viitorului împărat. Acei cari caută să tragă consecvențe din fiecare manifestare publică a sa, lăudându-l ori reprobându-l, îi fac fără îndoială rele servicii. Sărmanul Prinț nu face doar altceva, decât ceea ce face fiecare cetățean cu temperament...

Între împărat și moștenitorul de tron doar o singură deosebire mai marcantă e și aceasta e adorația sportului. Îi plac și lui Wilhelm manitestajiile sportive, dar Prințul le adoară. E vânător pasionat, e călăreț neîntrecut, și nu odată să ia la întrecere cu ofițerii din cavalerie. De câteva ori s'a scris chiar în presă, că prea mult se ocupă de distracțiile acestea, dar e greu să te declari, dacă sunt îndreptățite ori nu aceste plânsori...

Și pe lângă toate aceste însușiri

și aplicări, mai are Prințul o mare însușire: iubește curățenia casnică, își adoră nevasta și-i place seninătatea.

Viitoarea împărăteasă *Cecilia*, e soție plină de temperament, rusoaică de origine, și după ce își grijește sara copilașii și și-i culcă frumos, nu arare trece la brațul bărbatului în saloanele pline de oaspeți și de veselie, ca să 's'alinte' dusă de el ori de ofițerii feși din garnizoană, la acordurile unui joc modern. Nimic nu-i caracterizează temperamentul mai mult, decât faptul, că la ospățul său în toiul veseliei a prins un păhar de șampanie și l'a înfins peste umăr aprodului dela spate. „Fericirea nu cunoaște legi de etichete”, a zis atunci fratele ei, marele principe de Mecklenburg-Schwerin și de-atunci nu s'o fi schimbat mult lumea. Popularitatea a dărâmat din calea faptelor prințesei ori ce stavilă și nu odată o auzi zicând celor, cari se mai miră de câte-un fapt al ei: *Nouă ni-e permis totul, căci suntem doar atât de populari.*

Pentru asta însă, sau poate tocmai pentru asta, și moștenitoarea de tron imitează întru toate pe împărăteasa. Asemenea acesteia face și ea în fiecare zi acte de binefacere, dă daruri celor năcăjiți și mereu aranjază în castelele sale din Danzig și Potsdam bazare, cu prețuri de intrare, ca din venitele acestea să ajutore pe cei săraci și năpăstuiți de soarte...

Cum privești perechea aceasta de prinți, și se pare o pereche princiară din povești, frumoasă, veselă, fericită și trăindu-și zilele ca 'n basme, ca și când ar fi de pururi tineră și n'ar mai aștepta-o și coroana strălucită a puternicei împărății germane.

S. B.

□ □ □

„Paul și Virginia“.

— Centenarul morții lui Bernardin de Saint-Pierre. —

Cui nu-i stăruie încă în minte povestea duioasă a celor doi îndrăgostiți, de-o adorabilă sfială și

bunătate îngerească, ai lui Bernardin de Saint-Pierre? Cine să nu-și aducă aminte de Paul și Virginia? Căci, de cetit, abia credem să fie cineva, care să nu fi cetit acest roman al vârstei tinerești. Nu se poate gândi o lectură mai nelipsită pentru anii pubertății, decât nevinovata și idilica dragoste dintre Paul și Virginia. Care-i cartea, care înaripează și astăzi fantazia băeților în anii când le mijește mustața, sau care roman are partea să odichnească mai mult la căpătâiul tinerelor fecioare? „Paul și Virginia“.

Mulți, cetind acest roman duios și simplu, nu-și mai bat capul cu autorul lui. Francez o fi — zic, că așa aduce ortografia numelui de Saint-Pierre. Și atât. Că cine a fost acel Bernardin, unde și când a trăit, e de mai puțină însemnătate pentru un cetitor. Însă asta pare o neîndreptățire a scriitorului, care ne procură clipe frumoase cu opera sa. Și așa este.

Așa judecă și cetățenii din Havre, cari au sărbătorit la 21 Ianuar a. e. centenarul morții lui Bernardin de Saint-Pierre, un fiu al orașului lor. Cu acest prilej s'a făcut actuală povestea vieții acestui autor, care cu „Paul și Virginia“ sa a câștigat atâta cinste literaturii franceze.

Bernardin de Saint-Pierre s'a născut în orașul Havre, la 19 Ianuar 1737. S'a gătit pentru cariera de inginer, dar având o fire neasfâmpărată, n'a putut s'o scoată la capăt. Din Malta, unde a petrecut o vreme, s'a avântat în Rusia, de unde s'a pomenit în Caucaz. Aici își bătea capul cu întemeierea unei republici ideale. Ajuns iarăși acasă în Franța, îl chinuiau veșnic noi modele de stat, visuri fantastice, de cari epoca sa eră atât de saturată. Nemulțămît cu împrejurările și cu oamenii, s'a pornit iarăși la drum. Și a cutrierat țărnișii Africeii, insula Madagascar și alte țări exotice.

Reîntors la Paris cu bogate impresii, s'a pus să scrie. Și a descoperit în sine pe — scriitorul. În puțină vreme s'a făcut foarte cu-

noscut. Liniște însă n'a putut să afle, căci, fire nemulțămîtă — se puneă rău cu toți oamenii. Fusese ales intendent la o grădină publică din Paris, dar n'a rămas multă vreme, căci guvernul revoluționar l'a lipsit de sinecurea lui.

În vremea asta, la 1789, apare romanul său cunoscut în toată lumea: „Paul și Virginia“, care îndată după apariție s'a făcut celebru. Însuși Napoleon a ținut, că se cade să rehabiliteze în toate drepturile și onorurile sale vechi pe autorul acelui roman. Însă Bernardin de Saint-Pierre, care s'a zbatut în nemulțămiri întreagă vieța de până atunci, nici după rehabilitarea lui Napoleon n'a mai aflat liniște. A murit în 21 Ianuarie 1814.

Subiectul romanului „Paul și Virginia“ se întemeiază pe realitate.

Despre Virginia se susține că a fost o persoană, care a trăit într'adevăr, cu numele întreg Virginia de Caillau. Drumul făcut de aceasta între Bordeaux și Île de France, se pune la anul 1744. Pe atunci, percurgerea unei distanțe așa de mari dură cinci luni, timp destul ca două inimi să se lege în o dragoste eternă. Virginia, copila candidă și bună, s'a îndrăgostit adevărat de marinarul Paul de Longchamps. Aproape de țința călătoriei, naia lor a suferit naufragiu. Paul și-a pus toată silința să-și mântuie iubita, dar aceasta de sfială n'a voit să-și dezbrace hainele, ci s'a aruncat îmbrăcată în valuri. Neputând astfel să înoate, au înghițit-o valurile cu iubitul ei Paul cu tot.

Dimineața, valurile mării nemiloase au aruncat la țarm două trupuri tinere, îmbrățișate. Erau ei: Paul și Virginia, îndrăgostiții fără de noroc.

□ □ □

Cât costă frumseța?

E de neîgăduit, că frumseța femeiască se potențiază mult prin o îmbrăcăminte potrivită și aleasă cu gust. Grația feminină câștigă nespuse prin o toaletă corăspunzătoare. Un lucru cunoscut de femei, chiar din

Generalul *Liman de Sanders*, șeful misiunii militare germane la Constantinopol, însărcinată cu reorganizarea armatei turcești.

cele mai vechi vremuri. Încă în vremea Grecilor și a Romanilor femeia a știut, să țină seamă de acest adevăr. Delicateța costumelor din epoca clasicismului e un obiect de admirație chiar și în zilele noastre.

O femeie, oricât de frumoasă ar fi, dacă nu află tonul potrivit, în care să se îmbrace, pierde foarte mult din farmecele sale naturale. De aceea e atât de necesar, ca femeile să se silească a-și cultivă tot mai mult simțul de frumos, și gustul pentru armonie. Armonia mai ales, e întâia condiție a frumosului. A te ști îmbrăcă în chip atrăgător, e o artă nu tocmai de toate zilele.

A-și neglija exteriorul e o scădere supărătoare, chiar și pentru un bărbat. Cu atât mai vătos pentru o femeie, de orice vârstă sau condiție ar fi dânsa. Nu este clipă în viața femeii, când ar putea să fie mai puțin riguroasă în privința toaletei. Femei urâte nu sunt — după vorba lui Maupassant — ci numai femei tinere și altele mai în etate. Căci un exterior îngrijit, o toaletă aleasă și pusă cu gust — oricât

de simplă să fie — face pe orice femeie drăguță și atrăgătoare.

Firește, ca orice lucru omenesc, chestia toaletei la femei își are și ea extremele ei. Emulația între frumoase a dat în toate timpurile și dă și astăzi o mulțime de exagerări, cari în cele din urmă se termină în cuvântul de vrajă — *bani...* Bani, bani și iarăși bani. Banul, mai ales în lumea materialistă de azi, schimbă fața pământului, cum nu ar putea el să ajute uneori chiar și mai puțin frumosul în mai frumos? Nici vorbă.

Rostul banului în această afacere se complică, mai ales că multe femei îl întrebuințează în o măsură mai mare, decât ar putea să-o facă. În această privință ar avea multe de spus cu deosebire bărbații... Noi însă, deocamdată, nu-i lăsăm la cuvânt. Că mulți poate, ar începe-o prea cu grosul.

De altfel, din capul locului, noi scriind aici, stăm sub impresia unor informații venite de departe, din Franța, fără rafineriei și a luxului. Iubitele noastre cetitoare pot să fie deci liniștite.

Lumea feminină din Franța, fiind vorba despre scumpetea toaletelor, se împarte în trei categorii. Cea dinfăi clasă o dau femeile aristocrației. Eleganța acestor fericite răspunde anual unei socotele de peste 150.000 franci... De cap, firește. Nesocotind aici blănăria, dantele și juvaericalele.

În categoria a doua intră actrițele și demimondaine-le. Toaletele acestora nu prezintă o notă statornică, ci atârână dela succesul ce pot să-l obțină pe scenă, sau la prietini. Se poate însă da ca cifră medie suma de 100.000 până la 200.000 franci.

Urmează damele din clasa de mijloc, nevestele și fetele de negustori, fabricanți ș. a. Socoteala acestora oscilează între 20—25—30.000 de persoană. Altfel, acestea sunt publicul cel mai sigur al saloanelor de modă.

Un mic budget de cheltuelile unei dame din categoria primă:

Toalete și albituri — 150.000 franci; pălării — 15.000 franci; ghețe și ciorapi 20.000 franci. Luxul cu ghețele, mai ales în anii din urmă, e peste măsură de exagerat. O păreche de ghețe pentru dame, sub 100 de franci, nu se mai poartă astăzi în lumea elegantă a Parisului.

Poate fiicele Americii, dacă întrec pe parisiene în privința scumpetei toaletelor.

Prezintăm aici nota, pe care nevasta unui fabricant din Paris a făcut-o — cadou bărbatului său, înainte de plecarea sa la niște băi de mare:

Două haine simple de zi . . .	1.100 franci
Două „tailleurs habillés” . . .	1.500 „
Cinci toalete de stradă . . .	3.000 „
Două toalete-diner . . .	1.600 „
Două toalete-soiree . . .	3.000 „
Două mantale p. sară . . .	2.700 „
Mai multe haine p. dimineața . . .	3.000 „

Total 15.900 franci

Adecă: cincisprezece mii și nouă sute de franci...

Costă cam mult frumseța în Paris!

Lenița.

O problemă actuală.

— Originea jocului Tango. —

Tango, tango!

Stimate și cinstite cetitor, vei fi văzut și mata cu siguranță cuvântul acesta în timpul din urmă prin jurnale. A scris ceva despre el și ziarul comitetului nostru național și ai putut înțelege de-acolo, că-i un joc nou, modern, care și-a făcut triumfător intrare în saloanele aristocrației din țara asta. Ai mai putut apoi înțelege, că e un joc cam frivol și cam neobrăzat. Atâta ai putut înțelege, și asta, credem noi, e tocmai de-ajuns, ca să ieși notă despre el și să nu pari nepriceput, când cutare cunoscut ori prietin, student în Budapesta, întâlnindu-te și vorbindu-ți multe de toate, îți va vorbi și de tango.

Cunoștințele matală fiind așa dară clare asupra acestui joc, ne vei ceti și rândurile noastre despre originea lui. Căci jocul tango are

Două dame române din părțile Aiudului, în costumul de pădu-reanță, — la prins de pești.

origine, origine nobilă și veche. Poate și dreptul acesta istoric al lui I-a făcut, să fie îmbrățișat de toți cei lipsiți de simțul moral, de toți cei ajunși pe panta decăderii, de toți aristocrații și aristocratele, cari nu mai știu să roșească de nimic și înaintea nimănui, și, însfârșit, de toți fanfaronii, cari din nenorocire imitează totdeauna tot ce-i respingător și stupid.

Tango, tangol..

Nu mergi astăzi zece pași prin orașele mari, ca să nu vezi afișe strigătoare înfățișându-ți o cocoană în haină strâmtă, cu capul dat cochet pe spate, cu brațele întinse leneș spre peptul bărbatului, cu un picior dus frivol înaintea, cu trupul îndoindu-se dela mijloc în așa fel, că partea de sus să se îndoie îndărăt, căzând în afară de centrul de gravitate binișor, iar cea din jos să se oblescă, ca de spasmiurile unor fiori.

Tango!

Posiția aceasta e una din multele figuri a jocului, pentru învățarea căruia s'au deschis în fiecare stradă două-trei saloane și care se joacă prin toate varieteurile și alte localuri cu renume dubiu, deopotrivă în Budapesta, ca și în București. În ziarele din România cetesc, că se joacă deja și prin mahalalele capitalei și și prin cele mai depărtate orașele de provincie, căci doar n'o să rămâie madam Popescu din Caracal îndărăptul madamei Ionescu din București...

Tango!

Îl cunoaște, dragă cetitorule, după cum vezi, toată suflarea românească, și de-aceea putem să vorbim și noi despre el, căci e actual peste tot locul. Cocoanele noastre din Ardeal nu l-or fi jucând, dar vestea lui a pătruns și până la dânsesele, dacă altfel nu, prin revistele de modă ungurești și nemțești, pe cari le cetesc în orele libere, ca bune românce!

Originea lui se trage din îndepărtata Indie, unde și există două sate cu numele *Tangho*. Unul e în Indochina, iar celalalt pe lângă

Chipul acesta ne arată un foarte interesant instrument, numit *deaba*, ce s'a folosit în țara românească până pela 1830 pentru pedepsirea vinovaților. Pedepseau cu el mai ales autoritățile bisericești și cel pedepsit trebuia să-și bage capul în jug, așa cum se vede în chip și-apoi era pus în mijlocul bisericii de ocara lumii. Dacă fusese foarte vinovat, lumea avea dreptul să-i scuie în față.

Laos și Berma. Locuitorii acestor sate joacă, pe lângă melodii scoase din instrumentele lor primitive, un fel de joc de acesta. De-aici, din India, jocul a fost dus de Țigani vagabonzi în Spania, unde au început să-l arate pentru parale, ca jocul lor național. Țigani spanioli joacă de vreo 500 de ani acest joc pe drumurile Europei. Din Spania el a trecut ușor în Argentina, unde a fost repede îndrăgit și învățat, poate și din pricina, că preoții îndată după apariția lui, au aruncat anatema pe capul dreptcredincioșilor, cari îl jucau. Se află însemnări demne de credință, că un episcop din Argentina a blăstămat în 1637 pe guvernorul Venarides, care a făcut câteva figuri de tango într'un local public.

Țigani spanioli și astăzi joacă regulat tango în ziua de sf. George, în cinstea fostului rege al Greciei, căreia nu se știe din ce pricină ei se cred supuși. Îl joacă, ca fiind jocul lor național.

Un dicționar spaniol-american chiar esplică cuvântul tango astfel: *adunarea și jocul țigănesc...*

Așadar joc de origine indian și

ajuns joc național al Țiganilor, cari l-au importat în Europa...

După esplicarea aceasta fiecare-și poate închipui cum e. Noi vă asigurăm, că nu s'a nobilitat deloc ajungând din Țigănie în saloanele aristocratice. E acelaș joc: frivol, senzual, imoral.

□ □ □

Noapți de toamnă.

*Plutind semeț
Din negre văi
Peste păduri
Cresc neguri mari
Pe 'nguste căi
La cîmătuți.*

*Tomnatec vânt
Ostează lung
Din ram în ram,
Și 'n ris prelung
Îmi bate-apoi
Cu pumnii 'n geam...*

*...Vin nopți de-acum
Bătute des
Cu frig și 'nghet -
Și neguri ies
Din văi adânci
Cu pas semeț...*

*Partând în gol
Priviri cerești
Tu stai și-ascuți, —
Tu stai la geam
Și te gândești
La cei desculți...*

*Pe când semet
În val de val
Peste păduri
Cresc neguri mari
Pe muchi de deal
La curmături...*

T. Murășanu.

RÂNDURI MĂRUNTE

Vieța și luptele lui Simeon Balint. Ce neam sărac suntem noi! Sărac și puțin mândru de trecutul nostru glorios! Căci a folosi la ocazii binevenite câteva fraze sforăitoare, amintind numele lui Mihai Vițeazul, Ștefan cel Mare, Horia-Cloșca-Crișan și Avram Iancu, încă nu însemnează a fi mândru de trecutul istoric. Insemnează cel mult altceva și adică a fi lăudăros cu un lucru aieva măreț, dar a cărui măreție în amănunte nu o cunoști. — Într'adevăr, câte *monografii istorice*, câte *romane*, câte *nuvele*, câte *drame*, câte *poezii epice* chiar, avem noi zmulse din epocile noastre eroice, pline de mărețe lupte date de strămoși? Câte?

Le-am putea înșiră pe degete.

E o rușine a noastră, fără îndoială, și e o rușine a scriitorilor noștri, cari s'au ocupat așa de puțin de trecutul nostru. Noi ardelenii nu avem nici azi o istorie ori un roman alui *Avram Iancu*, pe care să-l poată ceti toată suflarea românească de dincoace de munți, pentru întărirea sufletului său românesc și pentru izgonirea slăbiciunilor și a desnădejdelor din el, cari otrăvesc adesea puterea de viață șiucid imboldurile mari.

Ne-aducem aminte, că acu-s vreo doi ani, librăria ce editează revista noastră a rugat anume pe un distins scriitor ardelean, oferindu-i un onorar nu des obicinuit la noi, ca să scrie un roman istoric despre Avram Iancu. L'a rugat numai din dragoste, cu care se pornise de-a răspândi cartea românească.

Și a primit distinsul nostru scriitor plăcuta misiune. De doi ani de zile librăria așteaptă mereu cartea, dar ea nu mai sosește.

Nu desnădăjduiește însă, ci așteaptă încă, deoarece are credința neștrămutată, că romanul istoric al lui Avram Iancu va sosi. Scriitorul, care s'a angajat la acest lucru, e azi cel mai chemat a-l face și cel mai destoinic. Pentru asta așteaptă și pentru asta crede...

Acum nu de mult, înspre toamna anului trecut, a apărut încă o asemenea carte: *Simeon Balint, vieța și luptele lui în munții apuseni ai Ardealului la 1848-49*. Cartea aceasta se pregătise încă în 1910, când se împlineau 100 de ani dela nașterea lui popa Balint, dar n'a putut apărea decât trei ani în urmă, în 1913. Așa ne spune Nerva Hodos, care a publicat manuscrisul... La vreo doi-trei ani după împlinirea a 50 de ani dela moartea lui Avram Iancu, o să avem poate și istoria vieții și luptelor lui. Acești 50 de ani dela moartea sa, s'au împlinit în anul trecut; ar fi deci de dorit, ca romanul istoric să ne sosiască odată.

După apariția lui poate se vor mai încumeta și alții, ca să scrie asemenea lucruri și cu vremea n'o să ne mai rușinăm răspunzând streinului, care ne 'ntreabă dacă avem o istorie a luptelor noastre naționale: durere, încă nu!

Scriem comentariile acestea așa

sub impresia cetirii cărții despre viața și luptele lui Simeon Balint. Deși nu-i o carte — ni se pare nouă — făcută de un condeiu măestru și distins, e totuși un izvor puternic de întărire sufletească și de dragoste pentru trecut. Compilată — spunem așa fără gândul de-a ofența și critică — ea ne dă o icoană vie a luptelor din 1848-49 și ne scoate în relief figura voinică și plină de bărbăție a prefectului Balint... Prin faptul că-i scrisă cu gând nobil și cu o inimă românească plină de dragoste pentru trecut, ea are dreptul la considerațiunea noastră și se impune, ca s'o cetim. Pagubă și timp furat nime nu va putea afirmă că a avut, cetindu-o.

...Iar istoria lui Avram Iancu, să ne vie!

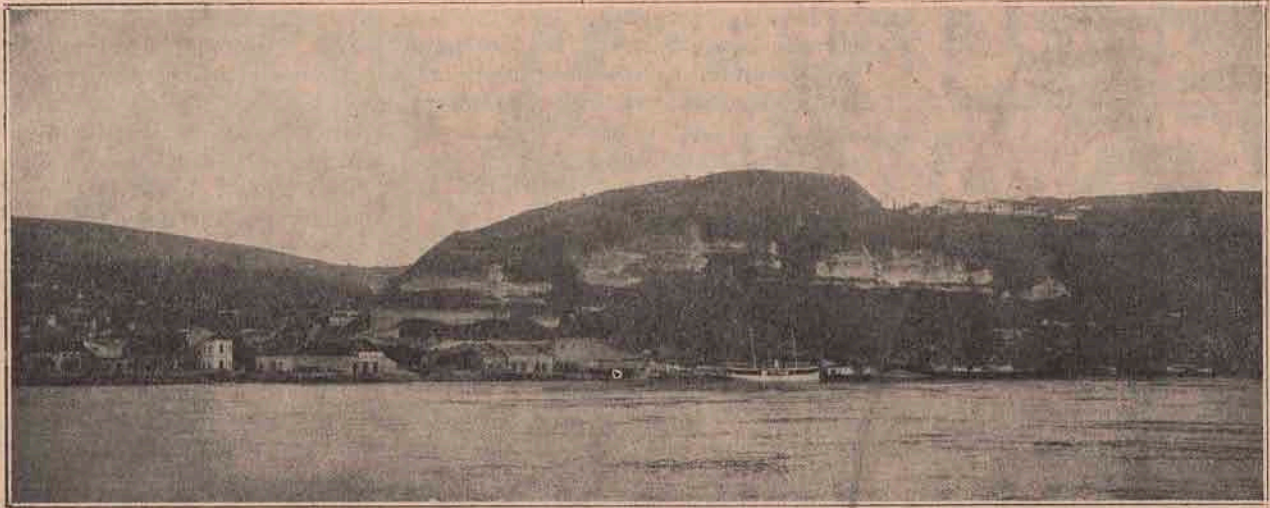
*

Centenarul lui Cesar Boliac.

Nu de mult scriitorii și presa din România au sărbătorit frumos și demn plinirea a 100 de ani dela nașterea lui Cesar Boliac, poet de seamă pentru epoca sa și un entuziast ziarist. În epoca renașterii politice și culturale a României, Cesar Boliac a contribuit mult la trezirea conștiinței naționale amorțite sub povara influențelor streine, prin condeiuul său tăios, ca o spadă, în lupta pentru

Vedere din București. Bucureștiul e oraș foarte estins, și așa, având loc destul printre case, nu a fost nevoit a se înălța cu edificiile în sus, ci a fost și mai e, mai mult un oraș de vile, cari au și nițică grădină în jurul lor și curte și verdeată, — lucru atât de sănătos. — Mai nou însă spre unele străzi s'a îngrămădit lumea atât de mult, încât începe a le fi strâmt locul și a fi silită să se ridice cu edificiile în sus, — după chipul orașelor vechi și mari din alte țări. — Chipul de aci ne arată unul din cele mai noi palate ale Bucureștilor: Hotelul Palace, dela colțul străzii Brezoian, cu înfățișare și arangement ca în marile orașe Viena, Paris, etc.

Vederea Nicopolului, oraș bulgar întărit pe țărmul Dunării. La dreapta sus, se vede casarma. Când armatele române în vară au năvălit în Bulgaria, și acest oraș li-a căzut la picioare, cu casarme, cu port și cu tot ce se ține de el.

patrie, libertate și apărarea celor urgisiți.

Cesar Boliac se născuse în 1813 și în tinereță visă să se facă ofițer, dar la îndemnul lui Ion Eliade Rădulescu lapadă arma și se dedică politicii și literaturii. La 1836 îi apare prima piesă teatrală „Matilda“, prima piesă scrisă și jucată în românește. Apariția ei produce senzație și face pretutindeni cunoscut numele lui Boliac. Un an după asta și apoi în 1840 e întemnițat în două rânduri pentru vehementele sale satire politice îndreptate împotriva Rușilor, cari stăpâneau pe-atunci în principatele românești. În 1848 are mare rol în revoluția, care răstoarnă pe Bibescu-Vodă, și ajunge prefect al orașului București. Trei luni însă după asta e nevoit să se refugieze la noi în Ardeal, unde întemeiază ziarul „Expatriatul“, în care pledează pentru o împăcare româno-maghiară, fără ca să-și ajungă însă scopul. Călătorește apoi la Constantinopol și la Paris, unde se ocupă cu studii arheologice și de istorie. În România se rentoarce numai pe la 1860 iară și se dedică, exclusiv ziaristicii, colaborând la „Românul“ lui C. A. Rosetti. La 1865 scoate sub numele de „Trompeta Carpaților“ vechiul său ziar „Buciumul“ și până în 1877 duce prin această gazetă o campanie strașnică împotriva corupției și a samavolniciei guvernamentale.

Afară de poezii, piesa teatrală amintită și de numeroase articole de ziar, a mai tipărit un volum de studii arheologice, sub titlu: „Tablou arheologic al vechilor costume și monede daco-române“ și apoi un volum de articole asupra secularizării ave-

rilor mănăstirești, intitulat: „Mănăstirile închinată și mănăstirile brâncovenești“.

A murit de paralizie în 1881.

Acum din prilejul împlinirii a 100 de ani dela nașterea lui. *Asociația generală a presei române* a organizat un pelerinaj la mormântul lui, în cimitirul Bellu, la care au luat parte numeroși ziariști și membri familiei lui Boliac.

ABONAȚII REVISTEI NOASTRE

sunt prin aceasta rugați, a grăbi cu trimiterea taxei de abonament pe 1914, — căci numai numărul de față și cel viitor se mai trimit celor ce n'au renoit.

Cu părere de rău băgăm de samă, că o însemnată parte din acei cari au primit revista în decursul anului trecut și au rămas în restanță cu o parte a plății de abonament, — nu ne trimit restanța, cu care ne datorează.

Îi rugăm să nu facă în acest fel greutăți existenței revistei, ci să plătească omeneste cu ce ne datorează, — căci noi n'am trimis nimănui revista necerută. Cine a trimis plata pe un timp oarecare, a fost, după acel timp, creditat, dacă a primit-o, ca semn că o dorește. Să binevoiasă acum a achită pe timpul cât a primit-o.

Erată. În articolul „Vieța noastră literară în 1913“ din numărul trecut, s'a strecurat o greșală regretabilă, marcându-se ca volum de

poezii alui Goga apărut în 1913, „Ne chiamă pământul“ și nu „Din umbra zidurilor“. Din apreciere se vede clar, că e vorba de ultimul volum și nu de „Ne chiamă pământul“, ceea ce rectificăm și în felul acesta. — Tot în acel articol s'a cules într'un loc *editori* în loc de *cetitori*.

O glumă alui Edison. Genialul inventator al gramofonului și-a permis o glumă foarte drastică cu un bun prietin al său, care-l cercetase pe vremea, când el tocmai lucră la aparatul său numit fonograf. De câte ori Edison își aduce aminte de această glumă, râde ci-că să se prăpădiască. Prietinel său venise la el să stea câteva zile. Edison și-a culcat amicul într'o odaie lăturalnică, mai depărtată nițel de odaia de dormit a sa. În odaie eră un ceas mare de modă veche și înlăuntrul acestuia Edison a așezat un fonograf. Prietinel plecând la culcare cam pe la 11 ore noaptea, ceasul a nceput să bată și după ce bătăile lui au răsunat sinistru în odaia liniștită, i s'a părut de-odată că aude un glas grăindu-i: „Unsprezece ore. Peste o oră vei muri“.

Oaspele a sărit din pat, a nceput să deschidă dulapurile, să se uite sub pat, să asculte, dar n'a mai auzit nimic. S'a vârit iar sub plapomă, dar parcă îi furnică ceva prin oase și nu mai putu adormi. Când ceasul bătă apoi jumătate la 12, auzi din nou același glas tainic:

„Jumătate la douăsprezece. Vei mai trăi jumătate de oră“.

Acum a nceput bietul om să tremure și l'au apucat ferbințele. Nu mai putea să se miște și așteptă îngrozit, să vadă ce-a fi. La miezul

noptii ceasul bătut din nou și el auzi iar glasul morții:

„Douăsprezece ore! A sosit clipa morții tale. Roagă-te grabnic, căci aceasta e clipa din urmă, pe care o trăiești“.

Acum auzise cuvintele curat, ca niciodată. A sărit din pat și așa cum eră, desculț și în cămașă, s'a repezit la ușă și pe-aci ție drumul, — taman în brațele lui Edison, care-l aștepta afară. A ameuțit și după ce cu chiu cu vai și-a revenit în fire, Edison l-a luat de braț și l-a dus la cias, arătându-i fonograful, pe care-l inventase atunci și esplicându-i toată construcția lui și felul cum acestal băgase în groază de moarte.

*

Urmările anului rău? Dela „Asociațiune“ se vestește, că „Biblioteca populară“ a Asociațiunii, menită a da membrilor ajutori, mai ales țărani, pentru prețul bagatel de 2 cor., pe an, câte 10 broșuri cu material ales, și și un calendar, — a dat mult înapoi, spre neplăcuta surprindere a celor ce înțeleg rostul acelei răspândiri de cărți bune în popor. În 1912 broșurile apăreau încă în 12,000 ex., dar în 1913 numărul abonațiilor la acele broșuri, adevăc numărul membrilor ajutori, din popor, ai Asociațiunii, a scăzut la vreo 4,000. — Iar astăzi lucrul par'că stagnează de nou. E de datorința fiecărui cărturar român, care are atingere cu poporul, a face ca acest lucru să se îndrepteze spre bine, numărul membrilor primitori de broșuri dela „Asociațiune“, să crească, nu să deie înapoi.

Ar fi de desnădăjduit, dacă am simți că aceasta e o urmare a nepăsării poporului pentru cei ce doresc luminarea lui, dar noi credem că e, mai presus de toate, urmarea anilor răi economici, cari fac de fapt pe popor să se uite și la o coroană două. Totuși nu e scuză.

*

Cele mai moderne pălării, pe cari le zărești ivindu-se prin teatrele parisiene, sunt niște arătări ciudate ale marelui capitale franceze. Zicem arătări ciudate, fără intenția de-a ofenză gustul damelor și în deplină credință, că sexul nostru gingaș și frumos ne va da deplină dreptate privitor la modă, de data aceasta. Căci ce sunt aceste pălării, croite după ultima modă? Sunt niște coșuri înalte, de un metru și treizeci și șase centimetri, având ca bază un cerc de șasezeci centimetri diametru. Pălăriile aceste se îngustă, se sub-

țiază mereu și vârful lor se isprăvește într'un cup ascuțit, peste care se ridică drepte pleureusele, cari fuseseră la modă acu-s doi ani. Ori care damă de statură mijlocie, luând pe cap o pălărie de aceasta, ajunge la o înălțime de trei metri și cum de obicei nuci o ușă normală nu are o înălțime mai mare de 2 metri, e adevărat chin pentru femeile din Paris, ca să intre în case și prin prăvălii cu aceste pălării pe cap. Altfel ar fi drăguțe, căci sunt împodobite cu fel de fel de giuvaere, așa fel, ca să formeze colonne și geamuri și partea cea rea a lor e numai, că nu sunt de loc practice.

Se spune, că magazinul de modă din Paris a făcut aceste pălării după gustul femeilor engleze, cari s'au plâns totdeauna, că gustul lor nu se scoate în relief niciodată la modă. Acum s'a scos, dar nu-i nici o mângâiere în el, că pălăriile aceste mai degrabă seamănă cu lampioanele, cu turnurile de moschee și cu alte obiecte lungurețe, decât cu pălării, pe cari le-ai putea purta, fără ca să stârniască râsul privitorului.

Presa engleză atacă vehement

„Decana sufragetelor“ engleze, Mary Walker, o bătrână foarte însulețită și azi de lupta pentru dreptul și emanciparea femeii. Ca se fie și mai mult o punct de trecere între femei și bărbat, ea a adoptat un costum propriu de — „sufragetă“, adevăc nici femeie, nici bărbat. Ci-că ea e o spaimă a Londrei în stradele în cari apare însoțită de câte-o ceată de sufragete mai tinere ca ea și războinice nevoe mare: Toate fe-restrile prăvăliilor le sparg, ca semn de ură pentru bărbații ce le stăpănesc și cari nu grăbesc a se declara egali ori chiar mai pre jos decât dumnealor, sufragetele.

noile pălării și spun, că e o adevărată bătaie de joc a gustului englezesc...

*

Sărmanele soacre, ce-or putut ajunge! Un tânăr englez înspăimântat de veștile rele, ce le-au ieșit soacrelor, s'a hotărît, ca mai înainte de-a se legă pe veci de aleasa inimii sale, să-i pună la probă caracterul soacrei, s'o studieze amănunțit, ca să vadă dacă va putea trăi împreună cu ea în viitor sub acelaș acoperiș. A nchiriat o locuință într'un suburbu al Londrei și și-a adus soacra acolo, ca să trăiască lângă el o lună de zile, să-i vadă obiceiurile și gusturile. După o împreună viețuire de două săptămâni, tânărul mire a declarat prietenilor, că soacra lui e o femeie adorabilă și foarte bună. „În fiecare dimineață îmi pregătește scaldă, — povestește viitorul ginere, — îmi pune cafeaua pe mescioară și dacă sunt cam lenș și nu mă scol la vreme, începe să rădă și să-mi facă voie bună. Prânzul e totdeauna la timp gata și nu mi se întâmplă vreodată, ca să mă facă să aștept. Dacă la masă mă cufund în vreo gazetă, îmi dă pace și nu mă îndeamnă la mâncare. E adorabilă și e foarte prevenitoare. Când am mult de lucru în birou, îmi trimite veste, ca să nu mai ostenesc la prânz acasă, ci să iau masa în oraș undeva. Iar dacă se întâmplă să viu prea târziu sara, nu mă așteaptă niciodată trezită și pornită pe mânie. Așa, da, înțeleg o soacră — a indicat fericit mirele — și acum nu mai aștept o lună ori două, ca s'o studiez, ci mă cunun cu mireasa și pe soacră o țin la mine, că nu e supărătoare!“ Sărmana soacră, chiar așa bună să fie ea, după cum povestește ginerele său, totuș ar fi interesant să se știe, cum s'a simțit ea în zilele acelea de examinare a firei sale. Căci ori cât de bună ar fi o soacră, când ajunge în starea aceasta, nu ne vine să credem, că-i fericită...

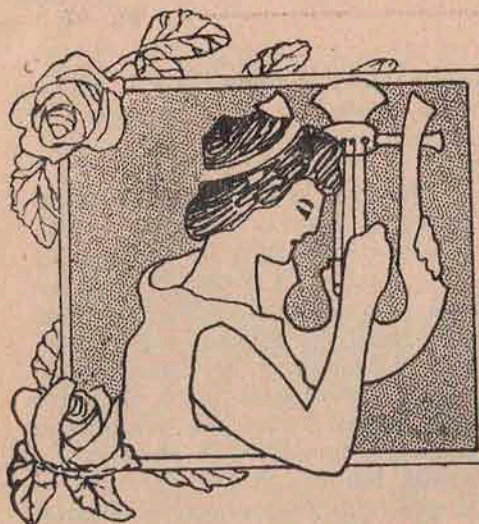
COLABORATORILOR NOSTRI

Rugăm pe toți colaboratorii revistei noastre, ca manuscritele, pe cari doresc să le publice în „Cosinzeana“, să binevoiască a le trimite pe adresa redactorului nostru prim:

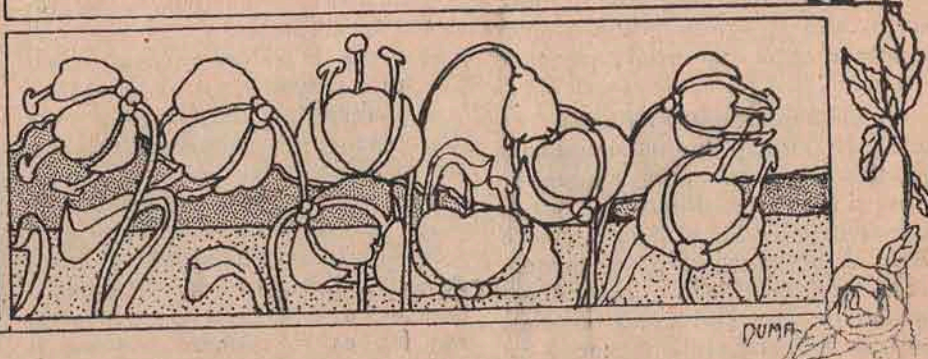
dl SEBASTIAN BORNEMISA, în

BUDAPEST, VIII.

Köfaragó u. 5. I. 7.

PAGINI LITERARE

Singur...

Celei de departe.

*Dragoste întârziată
Pe cărări necunoscute,
Dragoste întârziată,
Întâlni-te-voi vreodată?*

*Am căutat atâta cale,
Rătăcind din noapte 'n noapte, —
Am căutat atâta cale
Sfinte darurile tale.*

*Și te cauți mereu și-acuma
Și te aștept și tac și sânger,
Dar te cauți mereu și-acuma,
Când pe tâmpile-mi cade bruma...*

*Dragoste ucigătoare,
Însă pururi adorată, —
Dragoste ucigătoare,
Te voi mai simți eu oare?*

VASILE STOICA

MOȘTENIREA...

VICTOR EFTIMIU

Bătrâna Iovanca, o bulgăroaică sbârcită și numai cu un dinte în gură, pusese ochii pe averea lui Colio, un pescar pricopsit, care venise din părțile Orhidei, și trăia acum în Drenova, cu fata ei, Kata, pe care el în douăzeci de ani în șir n'a găsit cu cale să și-o facă legitimă.

Într-o zi Iovanca începui, să-și dojenească odrasla:

— Fata mea, Colio se îngrășe din zi în zi... și astăzi mâine pleznește... Tu ce ai să faci?...

— Știu eu, ce am să fac!... N'avea grijă! — răspunde Kata, fără să-și ridice ochii de pe ciorapul alb pe care-l împletea...

— Nu prea știi, fata mea... Tu nu ești nevasta lui cu cununie. După lege, nu-ți rămâne nimic din avere lui...

„Da cui o să rămâie? N'am trăit eu douăzeci de ani cu el? Nu i-am fost ca nevastă? El rude n'are...

— De unde, — sări de colo Iovanca. — Poate că în satul lui, la Tișnița, o fi având ceva frați, ceva nepoți... Și dacă n'are pe nimeni, tot nu-ți rămâne fie. Rămâne satului. De aceea, fata mea, eu zic, să te iei bine pe lângă el și să-i spui: Colio, cred că a venit vremea să ne cununăm... Ai să ne cununăm, Colio. Iamă de nevastă.

Spune-i c'a trecut vremea... Amenință-l că pleci de-acasă, că te spânzuri... Nu, mai bine spune-i că te arunci în puț... Așa am făcut eu cu tat-tu, Toli văcarul... Dacă nu-i spuneam așa, nu mă luă... Acum se chiamă că sunt nevasta răposatului văcar... Spune-i și tu lui Colio, și să vezi are să te ia. Altminteri moare — și ai rămas pe drumuri. N'ai băgat de seamă, cum i se umflă vinele gâtului când se năcăjește? Ia pune-i odată urechea la piept... Nici nu s'aude cum îi bate inima. Ia pune-i urechea la genunchi, când îl încalți, să vezi cum scârșie! Moare, fata mea, Colio, nu mai are mult!

Seara, după ce isprăviră de mâncat, Iovanca aduse vorba, de departe, despre fata ei, Kata, care „ajunsese de râsul lumii, fiindcă nu eră măritată.

Kata prinse curaj și cu ochii într'un sâmbure de prună, zise:

— Uite, ce-i Colio. Eu nu mai pot să trăiesc cu tine așa. Am ajuns de râsul lumii.

Și să știi, nici pentru tine nu e bine... Nu, Colio nu mai merge așa. Vreau să intru și eu în rândul femeilor. La biserică nu vorbește nimeni cu mine... Tu stai în strană cu bărbajii, dar eu nu stau lângă femei. Stau printre copii și babe. La colivă, îmi trece înainte, nevasta casapului și eu mă rușinez. Uite, mama spune că și eri a auzit niște neveste batjocorindu-mă. Și știi! Eu ori mă cunun cu tine, ori mă arunc în puț, cum a făcut și mama.

— Da nu e vorba de puț acum — se amestecă în vorbă Iovanca. Să vorbim întâi ca oamenii. Ce zici, Colio, o iei?

— Păi... nu e ca și luată? Nu face ce vrea în casa mea și în toate livezile mele? Ce ne trebuie nouă cununie? Să mai cheltuim parale degeaba cu popii și cu ospețe?

— Nu facem ospețe, zise Kata. Nu facem nimic... numai așa... la primărie și la popă.

— Popa n'are vreme, bombăni Colio... poimâne e Crăciunul, pe urmă anul nou, pe urmă Boboteaza, pe urmă sfinții Grigore, Vasile și Ion. N'are vreme de cununii popa.

— După sfinții Vasile, Grigore și Ion, o să aibă vreme, ne cununăm atuncia!

— Atuncea e prea târziu. O să fim mai bătrâni cu o lună. Șade și rușine... nu mai suntem oameni fineri. Înțeleg, să fi făcut asta acum douăzeci de ani, când am venit aici pescar linăr și sărac. De ce nu m-ai luat atuncia?

Iovanca răspunse în locul Katei:

— Păi să vezi: n'am lăsat-o noi, eu și cu răposatul Toli. Ziceam, că nu face, să vă însurați că n'aveți nimic.

— A-ha! isbucni Colio. Și acum să ne însurăm fiindcă am! De ce n'ai spus așa? De ce nu-mi spuneai, că vrei averea mea, bănișorii mei? Vă e frică să nu mor, Las! că vă știu eu! Te știu eu pe tine, scorpie bătrână. Umblați să mă jefuiți! Umblați să mă moșteniți?

Atunci Kata își eși din fire și începui să strige:

— Ei de, așa să știi! Ce crezi? De ce te-am îngrijit eu douăzeci de anișori? De ce nu mi-am luat eu nimic și ți-am făcut toate onorurile? De ce mi-ai sforsat noaptea la ureche o vieață întregă? De ce te-am răbdat eu să găfăi toată ziua? Când mănânci oftezi și gemi par'că ți-au tăiat gâttele. Când dormi te sperii și svăcnești în vis, ca un crap. Când spui „Crezul“ la biserică, te încurci și te bâlbăi. Și mie nu vrei să-mi lași nimica?..

— A-ha! Aici vrei s'ajungi?... Asta a fost dragostea ta și grija? Ei nu, fetișo, așa ceva n'ai să vezi! Bine că mi-ai spus! Auzi! Auzi ce prostie era să faci!.. Mă duc...

— Unde te duci? întrebare amândouă dintr'odată...

— Mă duc la primărie. Vorbisem să vie mâne primarul la noi, să ne cunune. Voiam să-ți fac o bucurie pe negândite... eu sunt om bolnav... când umblu, găfăi... când pun mâna la inimă, niți n'o simt cum bate... Când mă încalț, aud cum îmi scârțâie genunchii. Și mă gândeam, că o să mor... și vream, să mă cunun cu tine, ca să-ți las averea. Da acu... acum am văzut cine-mi ești... Bine că mi-ai spus, că las averea satului.

Și pe când cele două femei se priveau ca două gaițe pe un copac, Colio eși, răzând în gâttele, ca și cum ar fi măcinat făină...

In vremea nopții.

*Sub sălcii răsună viroaga sonoră
Și codrul respiră adânc adormit,
Pe creștetu-i vânat s'adună grăbit
Fantome de umbră, rotindu-se 'n horă.*

*S'adună și saltă în largul poenii,
Le flutură 'n falduri veșmântul pe ele,
Cu tălpile 'n ramuri, cu pletele 'n stele,
Aleargă și saltă, roind sumedenii.*

*Se 'nvolbură 'n aer, prelung se deșină,
De-ți pare că jocul fantastic din haos
E visul ce-l toarce, căzut în repaos,
Selbaticul codru ce pașnic respiră.*

*Dar când răsăritul de ceruri s'anină,
Fantomele 'n spaimă își cată-ascunzișuri,
Topite grămadă se strâng sub frunzișuri —
Și umple văzduhul stăpâna lumină...*

*Lumină și umbră, iubire și ură,
Fantome și raze, furtună și pace,
Prigoana eternă dușmane vă face,
Că-i luptă părutul răgaz din natură!*

NICHIFOR CRAINC

Un mănunchiu de myosotis.

Sta pe-o bancă în curtea sanatorului și privia în neștire cu ochii tulburi și triști din cale afară. Deși bolnavă, nebună, se purta totuș liniștit și pareă o frumusețe bălaie, cum rar întâlnești, la vârsta de 17 ani...

Jur-împrejur iarna așternuse covor alb peste tot cuprinsul, dar soarele se mai arată din când în când, răspândind o căldură mulcomă și slabă. Se pare și în Ianuarie câteodată, că se desprimăvărează...

Tânăra nebună pareă că nu-și bate capul cu zăpada și nu simțește razele plâpânde de soare. Se ghemuise într'un șal mare vârgat și sta pe bancă parcă, cu teamă ca cineva să n'o bată ori s'o agrăiască. Capul și-l ținea puțin plecat și strângea la buze un mănunchiu de myosotis. Din ochi îi picurau arare lacrimi, prelingându-se pe față și picurând pe floricelele vestezite.

Măicuța, care îngrijia de bolnavi, îmi făcu semn, că mă pot apropia de bolnavă și pot să-i vorbesc. De fapt nu putea fi periculoasă ființa aceasta gingașă și plâpândă. M'am apropiat de ea încet și când pașii mei o treziră din gânduri, pieri de pe față ei tristețea și un zimbet slab îi trecu peste ea.

— Vii după mine? — mă întrebă duios și-mi întinse rugător mâinile, împreunându-le ca pentru rugă-

ciune. — Mă duci de-aici, așa-i? Ce fericită sunt, Doamne! Căci zău, eu trebuie să plec de-aici numai decât, încă înainte de-a se însera. N'am fost de-atâta vreme la dânsul și mă așteaptă. Sărmanul, i s'o fi urît și lui singur și suferă din pricina mea. Trebuie, să mă duc neapărat, să-l mângâi și să-l liniștesc.

— La cine vrei să mergi? — am întrebat-o.

— La el, — răspunse încet.

— Cine-i el?

— Radu Negură.

— Ți-e iubit, ori logodnic?

— Nu, nu-i al meu. E logodnicul Mărioarei.

Am rămas puțin uimit și am întrebat din nou, fără de voie:

— Logodnicul Mărioarei?

— Da.

— Te-așteaptă?

— Da. De șase luni în fiecare zi.

— Unde te-așteaptă?

— Unde?! În cimitir. În coșciug. Nu-i cunoști mormântul? E foarte frumos. Are cruce de marmoră albă, dar uneori, când bate soarele, pare de-o culoare trandafirie. Numele lui, Radu Negură, e gravat în cruce cu litere de aur!

Am privit trist și uimit la sărmana față.

— A, da, — continuă ea — dumneata nu știi lucrul acesta. Nici dumneata nu-l știi. Și dumneata crezi, că dacă cineva moare, se sfârșește totul; că mortul nu se mai gândește, nu mai simțește, nu se mai mișcă. Asta nu-i așa, domnul meu. Dumneata nu o știi, fiindcă niciodată n'ai ascultat, că ce se petrece în mormânt. Mai înainte nici eu n'am știut, că cei duși în groapă trăesc. Nu mi-e năcaz pe dumneata, n'ai de unde s'o știi astal.

Tăcu pe-o clipă, atinse ușor mănunchiul de număuța cu buzele și continuă apoi încet:

— M'am dus odată singură în cimitir, ca să duc câteva flori pe mormântul unei prietene. Am așezat florile lângă cruce și am pornit înapoi. Eră o vreme splendidă și mă simțiam nespuse de bine în locul acela liniștit și trist. Eram fericită și voioasă. Deodată, cum treceam pe lângă un mormânt încărcat cu flori proaspete, îmi vine nu știu cum, să rup o floare. Întind mâna, dar în clipa următoare am rămas incremenită. Sub pământ vorbea cineva. Am auzit curat, nu puteam să mă'nșel. Un glas dureros, dar plin de nădejde parcă, întrebă: „Tu ești Mărioară?” M'am plecat spre pământ și am început s'ascult.

— „Răspunde, Mărioară dragă, tu ești aici?” — auzii a doua oară întrebarea. Întâi îmi fuse teamă, dar acum îmi trecuse. Nu mai simțiam nimic, decât dragoste și dor de-a mângâia pe mort. Am privit spre cruce și am văzut atunci numele: Radu Negură, a trăit 20 de primăveri. Am priceput îndată totul. Acela, care zăcea în groapă și pe care-l credeau mort, trăia și aștepta pe Mărioara, pe mireasa sa, care-i pro-

misese, că va veni la el în cimitir și n'a venit. El a așteptat-o mereu și de câteori a auzit pași, a crezut că vine înfârșit Mărioara, ca să-și plinească promisiunea și el totdeauna a'ntrebat: „Tu ești Mărioară?” Însă nimeni nu i-a răspuns. Sărmanul, cât o fi suferit acolo în frig, în întunec, în coșciugul acela strâmt. Am făcut rău, că l'am mângâiat? I-am răspuns și i-am mințit. I-am răspuns: „Da sunt eu, Mărioara ta”. — Vai, ce frică mi-a fost, că-i va fi strein cuvântului meu și observă, că cineva-l înșeală. Se vede însă, că n'a cunoscut graiul prin pământ. Am auzit, că oftează adânc și mulțumit. A crezut. A crezut! Am început atunci, să povestim încet și dulce. Îți poți închipui, Domnul meu, că l'am început am fost precaută și i-am povestit numai lucruri generale, cari se potrivesc la toți îndrăgostiții. Vorbiă el mai mult, iar eu ascultam. Mi-am însemnat fiecare cuvânt al lui, ca să pot apoi și eu vorbi mai liber și priceput. M-ar fi durut așa de mult, ca să descopere, că-l înșel. Înșfârșit, cam după un cias, am înțeles întreagă povestea și nici chiar Mărioara însăși nu i-ar fi putut da răspunsuri mai corecte. Am rămas pe mormântul lui până sara târziu și în cealaltă zi l-am cercetat din nou. Trei luni de zile am povestit mereu lucruri de-ale noastre. Ni-am reamintit dimineața aceea de primăvară, când ne-am văzut întâia dată, ne-am reamintit întâiul zimbet și întâia strângere tamică de mână! De câteori se plimbă în fiecare sară, pe lângă grădina noastră și de câteori îmi aruncă în grădină versuri de iubire. Apoi și-au dat și părinții nostri învoirea la fericirea noastră. Soartea însă n'a voit. El s'a'mbolnăvit. Triști și totuș plini de bucurie, am vorbit despre ceasurile acelea chinuitoare, când el fusese bolnav, de durerile mari, de nădejdele zădarnice... Și după asta într'o zi, când tocmai mă găteam iară, ca să mă duc la el la groapă și să-i duc un buchet de myosotis — acestea-s florile lui dragi — mama a intrat în odaia mea cu doi oameni streini și m-au adus aici. Aici e mult mai trist, decât în cimitir și acum, deși și eu sunt moartă deja, nu mai pot vorbi cu Radu, căci mormânturile noastre sunt foarte departe unul de celalalt“.

Încep să plângă, dar își trase seama și tăcu iară repede. Când își ridică capul și văzu, că eu o privesc trist și plin de compătimire, înțelese numai decât, că nu pentru aceea am venit, ca s'o scot de-aici și s-o duc cu mine.

— Ai putea cel puțin un lucru să-mi faci. — zise ea — să-i duci un răspuns lui Radu. Nu-i greu, să-i afli mormântul. Ciocănește de douăori pe lespedea de marmoră, căci uneori doarme. Acesta-i semnul nostru știut de amândoi. Apoi să-i spui, te rog frumos, că Mărioara a călătorit cu mamă-sa departe, și că numai peste vreo două-trei săptămâni se va întoarce. Până atunci el să nu fie trist și nerăbdător, căci Mărioara în veci de veci numai pe el îl iubește.

Spune-i și aceea, că i-ai adus din încredințarea Mărioarei un mănunchiu de myosotis și pune-i florile pe cruce. Radu se va bucura de asta“...

Am luat dela sărmana nebună florile și am plecat...

Acî povestea se sfârșește, dar totuș trebuie, să vă spun ceva, chiar cu rizicul de-a fi ridicol: am împlinit dorința sărmanei fete nebue și am pus mănunchiul de myosotis pe mormântul lui Radu.

Trad. de: Radu Mărgean.

Noaptea de bal.

Salonul strălucește de-o magică splendoare
Și 'n largul lui feeric cu ochii cât cuprinzi
Palpită 'n el viața etern triumfătoare,
Lumina se revarsă în valuri orbitoare,
S'așterne pe parchete, străfulgeră 'n oglinzi,

Și cade ca o blondă ninsoare de petale,
Căci fiecare lampă e-o floare de cristal —
Și cade peste brațe, pe umerele pale,
Aprinde diamante și schimbă 'n madrigale
Privirile și părul frumoaselor din bal.

Aicea eleganța ia fastul unei dalii,
Ori simplitatea unui candid potir de crîn;
Pe sânuri decoltate ce se zăresc din talii,
Cu adieri ușoare bat albe evantalii
Și-ascund discret sub ele ades un zâmbet fin.

O mână se întinde cu gesturi grațioase
Și-aprinde-o floare albă pe noaptea unui frac,
Iar rochiile 'n repezi vârtejuri luminoase
Alunecă și ritmic pantofii de mătase
Plutesc ca libelule pe luciul unui lac...

Acum orchestra 'ncepe o arie. Perdute
Vin notele în unde simfonice și cresc
Ca sub îndemnul unei puteri necunoscute
Și la un semn, luate de aripi nevăzute,
Cu legănări de valuri perechile pornesc...

Pornesc în zbor și toate o clipă sunt uitate.
Și trupurile svelte ai crede că se frâng
Sub brațele ce 'n taină le, strâng cu voluptate,
Femeile au ochii închiși pe jumătate,
Privirile se 'mbină și mâinile se strâng...

Și vorbele răsună mai galeș la ureche;
Ades o nestemată străfulgeră din sbor —
Acum iubirea 'și cântă romanța ei cea veche,
Căci bate-acelaș suflet în fiecă părăche
Și 'n fiecare suflet palpită-acelaș doi...

MIRCEA DEM. RADULESCU

O DORINȚĂ CIUDATĂ

AL. CAZABAN

Un domn, care în totdeauna mi-a arătat indiferență, ba pot să spun chiar și dispreț, se apropie de mine într-o seară, zimbînd, cu fața deschisă, foarte încântat că mă întâlnește.

Mi-a strâns mîna cu căldură, m'a împins într-o berărie și când ne-am pomenit amîndoi față în față, mi-a spus frecîndu-și mînile:

— Bine că te-am întâlnit!.. Unde dracu stai ascuns?.. Nu te-am văzut de mult... Credeam că te-ai călugărit!..

Eu, care știam bine, că în fiecare zi îmi luam cafeaua în oraș, că în fiecare zi ating coatele trecătorilor de pe calea Victoriei, mă uitam lung la el, să văd dacă nu cumva își bate joc de mine.

Da el, ca și când n'ar fi băgat de loc în seamă uimirea mea, urmă tot mai vesel, mai prietinește:

— Nu-i vorbă!.. Te văd în totdeauna.

— Cum asta?

Cu o suflare care miroseă a mastică, îmi șopti la ureche, aproape tainic:

— Te văd la gazete... Te cetesc regulat... Imi placi...

Îi mulțumii cu modestie.

Să nu crezi că mă prefac, — urmă el. — Mă știi... Eu, la mine nu merge prefacerea... Ce am în inimă și pe buze... Da, apropo, am auzit că ai scos un volum nou... Trimite-mi zece exemplare...

— Când?.. Unde?..

— Când vrei... La mine acasă. Cât costă? — mă întrebă deodată și își scoase punga.

Când s'o deschidă, îl oprii:

— Apoi, eu n'am volume... Am dat cartea în editură... O găsiți la toate librăriile...

— la domnule banii!.. Ce, ești copil?!.. Ce are a face... Vreau să te încurajez. Totdeauna am încurajat pe băieții cei deștepți... Dacă n'ai azi cărțile, le ai mâne... Înțelegi! Nu rămân eu în pagubă! Băiete!.. Mai adă un rînd de mastică...

— Nu mai beau!

— Nu se poate!..

Vorbele i se rostogoleau în gură, tot mai grele, tot mai încurcate. Își răsturnase punga pe masă, sub nasul meu.

— Eu, yezi, îmi place să încurajez băieții deștepți!.. Să știi, dacă nu primești, mă supăr!..

Băgînd de seamă, că nu beam mastică, mă întrebă:

— Vrei poate șampanie?.. Poftim... Cere!.. Parcă nu-ți dau șampanie? Ei, garcon, o sticlă de șampanie.

Intr'un rînd mă apucă de după cap, și îmi zise prietinește privind-mă drept în ochi:

— Vrei să-ți dau o slujbă, la noi în minister?..
Știi ce putere am eu?!..

Nu i-am răspuns nimic.

Nu-i vorbă, nici nu-mi dădea răgaz, să-i răspund.
Vorbea numai el.

— Trebuie să fii asigurat... Ei, ași vrea să mă cunoști de aproape... Altfel mă arăt eu de cum sunt... Poate că ți s'a părut câteodată că nu te bag în samă?... Să nu crezi că de fudulie!.. Cine știe ce aveam eu atunci în cap!.. Crezi că îi puțin lucru, să ai răspunderea unui serviciu întreg!.. Aș vrea să mă cunoști bine, da știi bine de tot, să mă analizezi... Știi, să-mi prinzi starea mea sufletească... psihologică... Să mă cunoști în intimitate..., să vezi, ce deosebire e între mine ca funcționar superior la minister și ca om!..

— Nu m'am îndoit niciodată... Aveți un suflet bun...

— Și sunt vesel!.. N'ai idee, cât sunt de vesel... Într'o societate..., să fie douăzeci la masă, îi distrez pe toți... Câteodată fac niște spirite, da știi spirite fine, nu așa... Am scris și poezii... Lui Eminescu îi plăceam de tot... Chiar îmi spuneă, să fac exerciții... Par'că talentul ce-i? Exercițiu... Nu-i așa?... Sau poate am spus o prostie? Spune, te rog, eu nu mă supăr...

— Vai de mine, domnule! — mă scuzați — cum crezi, că aș crede...

— Nu mă supăr... Nu sunt literat... Am scris și eu, e drept... Am și publicat unele din ele... Nu zic că au fost grozave... Dar cum îți spuneam: Puțin exercițiu... Îmi place tot ce-i frumos.

Crezi, când vin dela birou acasă, stau de geaba?... Dacă nu cetesc ceva, mă pun să lucrez... Mă ocup și cu pirogravura... Aș vrea să vezi și dumneata cum lucrez. — Știi și strungăria... Parol... Am un atelier întreg de strungărie... cu toate sculele... De ce să stau, domnule, ca un trântor... „*Ars longa vita brevis*“... știi dictonul latin... Am și o bibliotecă, mă pot lăuda cu ea!.. Seara, niciodată nu pot s'adorm până ce nu iau o carte în mână... Păcat, că nu mă cunoști!.. Ai putea să scrii un articol despre mine... Ce zici?

— Cum... adecă: Să scriu despre dumneata?!.. Să fac o nuvelă?..

— Nu! Nu! — se împotrivi. Nu vreau o nuvelă... Vreau să scrii ceva despre mine, dar... sub formă de interview... știi, să creadă lumea, că mi-ai cerut un interview...

— Și că dumneavoastră mi l'ați acordat? — îl întrerupsei.

— Da, așa!.. Vino, te rog, mâne la mine în biuro!.. Pot să-ți mai dau alte amănunte... Țin mult, să mă știe lumea și în intimitate...

I-am făgăduit că vin.

— Bravo!.. M'ai înțeles... Dacă vrei poți să-mi trimiți 20 de volume...

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

4 Iunie.

Îmi place, să privesc din fereastra mea la Sena și la cheiurile ei, mai ales în diminețile acestea alburii, cari dau o blândeță așa de nedeslușită obiectelor și fapturilor. Văzut-am eu și cerul acela de azur, care-și revarsă seninătatea-i luminoasă asupra golului de Neapol. Dar cerul nostru din Paris e mai binevoitor, mai spiritual, mai plin de viață; zimbește, amenință, desmiardă, se 'ntristează și se înveselește, ca o privire omenească. În clipele acestea o lumină domoală coboară din înaltul lui asupra oamenilor și dobitoacelor din oraș, cari își văd de zilnica lor muncă. Colo, mai în jos, pe celălalt mal, în portul Saint-Nicolas, se văd niște hamali descărcând o grămadă de coarne de bou, iar alții pe o punte volantă asvârlind din mână în mână căpăținile de zahăr până în pântecul vaporului. Pe cheiul din nord bat din copite caii cu birjele înșirați la umbra paltinilor, cu capetele în torbe și ronțându-și netulburați ovăsul, în vreme ce rumenii lor vizitii golesc la pahare în fața tejghelei hangiului, trăgând cu ochiul la câte un cetățean sculat mai de dimineață.

Buchiniștii își așază cutiile pe parapet. Trăindu-și viața neîntrerupt sub cerul liber, cu surtucul în vânturi, așa de bine-s frământați de aier, de ploii, de îngheturi, de zăpezi, de neguri și de arșiți acești bravi negustori de înțelepciune, încât la urmă crezi că-s aidoma niște statui vechi de prin catedrale. Cu toții m-am împrietinit, și nu trec niciodată pe dinaintea cutiilor lor, fără a scoate câte o carte, ce-mi lipsia, și despre care eu habar n'aveam că-mi lipsește.

Ajungând acasă numai mă pomenesc cu Teresa strigând și învinovățindu-mă, că-mi stric toate buzunarele, și umplu casa cu hârtoage, cari atrag cloțanii. Teresa-i foarte cuminte în d'alde astea și tocmai fiindcă-i foarte cuminte, n'o ascult; căci cu toată înfățișarea mea liniștită, totdeauna mi-a plăcut mai mult nebunia patimilor, decât înțelepciunea nepăsării. Dar, deoarece patimile mele nu-s de acelea, cari izbucnesc, și sfarmă, și omoară, ochiul vulgar nu mi le vede. Cu toate acestea le simt cum mă frământă. Oh, de câte ori mi s'a întâmplat să-mi pierd somnul pentru câteva pagini scrise de cine știe ce călugăr uitat, sau tipărite de cine știe ce biet ucenic al lui Pierre Schoeffer. Iar dacă avânturile acestea se sting în mine, dovadă, că mă sting încet eu însumi. Căci patimile noastre, suntem noi înșine. Hârtoagele mele sunt eu; iar eu sunt bătrân și zbârcit, ca și ele.

Un vânt ușor mătură acum colbul de pe drum și semințele întraripate ale paltinilor și firele de fân scăpate din gura cailor. Nu-i nimic deosebit în praful a-

ceasta, dar când îl văd ridicându-se îmi aduc aminte, că pe când eram copil, încă vedeam involburându-se un colb, ca acesta, — și sufletul meu de parisian bătrân se înduioșază. Tot ce pot desluși de aici, dela fereastră, zarea aceasta, care se întinde în stânga până la colinele din Chaillot, și din care îmi răsar luminoase înaintea ochilor, Arcul de triumf, asemeni unui zar uriaș de stâncă, Sena, râu de glorie, cu podurile sale, teii de pe terasa Tuileriilor, Luvrul Renașterii, ciselat ca un giuvaer, iar în dreapta, în spre Pont-Neuf, sau *Pons Lutetiae Novus dictus*, cum scrie pe stampele mai vechi, bătrânul și venerabilul Paris, cu turnurile și turnulețele sale, — toate acestea nu-s altceva decât vieța mea, sunt eu însumi; căci eu n'aș fi nimic fără lucrurile acestea, cari se reflectă în mine cu miile de nuanse ale gândurilor mele, și mă inspiră și mă însuflețesc. Iată, de aceea mi-e mie așa de drag, așa nespuse de drag Parisul.

Dar sunt obosit și simt, că nu mă pot odihni în sinul orașului acestuia, care cugetă așa de mult, și care m'a învățat să cuget, și mă îndeamnă neîntrerupt să cuget. Cum să nu fi zbuciumat între cărțile acestea, cari neconținut îți îmboldesc dorul de a ști, și ți-l obosesc, fără a ți-l putea potoli vreodată? Ba trebuie căutat odată; ba trebuie determinat cu precisiune un loc oarecare; ba trebuie aflat adevăratul înțeles al unui termen din bătrâni. Cuvinte? — Ei da, cuvinte. Sunt filolog, sunt stăpânul lor, ele sunt supușii mei, iar eu, ca rege de omenie, le închin lor întreagă vieța. Oare n'aș putea abdică într'o bună zi? Simt că undeva, departe de aici, este o căsuță în margine de codru, unde aș putea afla tot repaosul ce-mi lipsește, așteptând, să mă învăluie apoi întreg, un repaos și mai mare, irevocabil de data asta. Visez o prispă lângă prag și câmpii nemărginite în fața ei. Dar ar trebui să văd zimbînd o față plăpândă lângă mine, în care să se oglindească și să se concentreze toată frăgezimea asta; m'aș crede bunic atunci și s'ar umplea parcă golul acela din vieța mea singuratică.

Nu sunt de loc violent, cu toate astea îmi ies foarte ușor din sărite; scrierile mele mi-au pricinuit tot atâtea mahniri, ca și bucurii. Nu știu cum s'a întâmplat, mă pomenii însă gândindu-mă la foarte deșarta și foarte neînsemnata obrăznicie, pe care și-o încuviințase acum trei luni, față de mine tânărul meu prietin dela Luxemburg. Nu din ironie îi dau numele de prietin, căci mie îmi place tineretul studios, cu îndrăznelile și răcăcirile lui. Tânărul meu prietin ce-i drept, trecuse marginile. Dar maestrul Ambroise Paré, care a fost cel dintâi cercetător al legăturilor dintre artere și care — de unde chirurgia era în mâinile unor barbieri șarlatani, — a ridicat-o la înălțimea unde se află astăzi, dânsul încă a fost atacat la bătrânețe de toți ciracii cu fumuri de doftorie. Luat la răspăr în termeni injurioși de cătră un năuc tinerel, care putea fi de altfel băiat foarte cum se cade, dar care n'avea simțul respectului, bătrânul

maiestru îi răspunse în cartea sa *Despre Mumie, despre Inorog, despre Otrăvuri și despre Ciună*. „Îl rog, pe domnul acesta, glăsuiă marele bărbat, dacă are de opus replicii mele alte păreri, îl rog să lase animositățile și să vorbiască mai blând cu un moșneag“. Răspunsul acesta-i admirabil din peana lui Ambroise Paré; dar chiar dacă ar fi venit din partea unui flecar dela sate, înălbit în muncă și batjocorit de vreun țințau, și atunci ar fi vrednic de laudă.

Se va crede poate, că amintirea aceasta nu eră decât trezirea unei josnice rancune. Și eu credeam așa, și mă învinovățiam, că mă agăț, ca un nemernic de cuvintele unui băiat, care nu știe ce spune. Din fericire, reflecșiile mele referitoare la acest subiect apucară apoi o cale mai bună; de aceea le însemn acum în caiet. Îmi adusei aminte, că într'o zi, pe când eram de douăzeci de ani, — e mai mult decât o jumătate de veac de atunci, — mă plimbam cu câțiva prietini de asemeni în grădina Luxembourg-ului. Vorbiam tocmai despre bătrânii noștri profesori, când unul dintre noi rosti deodată numele domnului Petit-Radel, bărbat cu multă știință, care cel dintâi a aruncat ceva lumină asupra începutului Etruscilor, care însă avu totodată nenorocul, de a întocmi o listă cronologică a ibovnicilor Elenei. Lista aceasta stârni un hohot nespuse în societatea noastră, iar eu strigai în gura mare: Petit-Radel e un prost, nu în cinci litere, ci în douăsprezece volume“.

Cuvintele acestea de copilăndru însă sunt prea ușoare, ca să mai apese conștiința unui moșneag. Oh, de n'aș fi aruncat în războiul vieții decât săgeți așa de nevinovate, ca acestea! Dar mă întreb acum, dacă în vieța mea nu cumva am făcut și eu, fără să bag de seamă, ceva așa de caraghios, ca lista cronologică a ibovnicilor Elenei. Progresul științelor slăbește chiar și valoarea acelor opere, cari l'au ajutat mai mult. Și deoarece operele acestea nu mai slujesc la nimic mai însemnat, generația cea tânără crede, că n'au slujit niciodată la nimic; le disprețuiește chiar, iar dacă află întrânsele vreo ideie mai învechită, își bate joc de ea. Iată așa-mi băteam eu joc la douăzeci de ani, de domnul Petit-Radel și de cronologia sa galantă; iată tot așa făcui mai ieri la Luxembourg, tânărul și necuviinciosul meu prietin...

Reintră 'n tine însuși, Octav, și nu te plânge.
Cum? n'ai cruțat nimica și vrei să fi cruțat?

— urmează —

Citiți splendidul roman „Misterul poetului“ de Antonio Fogazzaro.
Editura: „Librăriei S. Bornemisa“,
Orăștie. — Prețul 2 coroane, franco.

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT.

C. N. în Buc. Nu voim câtuși de puțin, ca să vă schimbăm păreri ce le aveți despre scriitorul A. căci așa e bine, ca cetitorii să fie însuflețiți pentru scriitorii buni. Ținem totuși să contestăm, că renumele bun al revistei noastre l-am mulțumit în „primul rând“ acestui scriitor. Da, i-l mulțumim și dănsului, dar când o susținem aceasta, nu-i permis să-i atribuim acel „în primul rând“ în defavorul atâtor altor scriitori cu nume, cari au colaborat tot atât de bine și de frumos la revista noastră. Cât privește critica despre T. M. până la un punct e justă, dar întregul ei ni se pare nițel exagerată. — Trebuie să fim mai concilianți cu începătorii talentați.

Miriam. Ce să faceți acum? Să vă înfășurați sufletul cinstit în manta uitării și visurile să le îngropați pe totdeauna. Să nu afirmați și să nu credeți, că ar fi imposibil. La început doare, o știm și noi, dar încetul cu încetul rana se vindecă, și după ani de zile nu veți mai păstra din această dragoste fără de noroc, de cât amintirea vagă a unei întâmplări din copilărie. Dănsul iară va ști să renunțe la Dtră, căci credeți-ne pe noi, cari încă am fost tineri de 18—20 de ani, tinerii renunță ușor la întâiele iubiri, dacă acelea au fost de scurtă durată și fără nici o potrivire... Aceea nu-i adevărat, că a doua iubire nu mai e posibilă. E posibilă și a doua și a treia și a zecea în bine. Și nu totdeauna întâia iubire e cea adevărată. Adevărată e aceea, care nu-și ajunge niciodată apojeul, ca apoi să înceapă să scadă, să dispară și să sfârșească, ci crește zi de zi, e mereu vie și intensivă și-i totdeauna, ca în clipele dintâi: curată și divină. Întâia iubire, care umple sufletul cam la 16—17 ani, numai foarte rar e așa. Acestea de obicei e foc de pae; un moment are văpae uriașă și în celalalt s'a stâns. Credeți-ne, că veți mai iubi poate pe mulți până când va veni alesul, de care vă veți lega cu tot sufletul și care la rândul său vă va iubi așa, cum trebuie să iubească cineva pe sortita vieții sale. Noi vă dorim din toată inima această iubire sfântă și neprihănită, întocmai dupăcum ni-o dorim și nouă.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa“ în Orăștie. —

	Cor. fil.
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	1'60
I. Dragoslav: Volintirii	1'80
L. Rebreanu: Frământări	1'50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1'80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1'80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1'60
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borgia: Versuri flușurate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1—
Ion Gorun: Știi Românește?	—30
Alina G.: Arta de a vorbi în societate și diferitele ocazii	—60
Irimescu-Cândești: Aurel Vlaicu	—60
Brătescu-Voinești: Întunec și Lumină, nuvele și schițe	2—
Bucura Dumbravă: Pandurul, roman	3—
Vhlauță: La gura sobei	2'50
M. D. Rădulescu: Lei de peatră, poezii	3—
Onișiu: Din cele trecute vremi	3—
Hodoș: Masa ieftină. Gătirea mâncărilor	1'20
Iosif St. O.: Cântece, ed. II.	2—
Antonescu: Studii asupra educației morale și estetice	3—
Constantinescu I.: Din problema educației	3—
Rousseau: Emil, sau despre educație, trad. de Adamescu	2'50
E. Rostand: Romantioșii, comedie în 3 acte	—40
Moldovan S.: Ardealul II. Ținuturile de pe Murăș	—90
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii	2—
I. Slavici: Mara, roman	2—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Dauș	2—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea	2'50
D. Pătrășcanu, Timotheu Mucenicul	2—
N. Zaharia: Ce este fericirea	1—
N. Zaharia: Amorul	1—
Rădulescu-Codin: Făt-Frumos, povești	—30
I. Claretie: Drapelul, povestire trad. de Z. Bărbulescu	—30
I. Agârbiceanu: Datoria, nuvele și schițe	—30
I. Rășcanu: Poveștile lui Perrault	—30
Carmen Sylva: Poveștile unei Regine	—30
V. Confa: Încercări de metafizică	—60
M. Maeterlinck: Sora Beatrice. Miracol, 3 acte fr. Minulescu	—30
D. Stern: Bulgaria sângerândă	—60
Honore de Balzac: O afacere întunecoasă	—40
R. Bringer: Spionii lui Napoleon	—80
Wells G. H.: Primii oameni în Lună	—80
Eftimiu V.: În temnițele Sтамбулului	—40
Onoto Vafana: Priveghitoarea Japoneză	—40
Memoriile lui Napoleon	—80
Anghel C.: Răscoalele din 1907	—80
Domnia și dețronarea lui Cuza-Vodă	—80
Eroii Unirii: Jertfa lui C. Negri	—80
Marchiza de Pompadour	—80
Napoleon în Rusia	—80

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —

EDITURA: „LIBRĂRIEI S. BORNEMISA“

Bornemisa

UN EXEMPLAR 20 BANI
ÎN ROMÂNIA 30 BANI

„TIPOGRAFIA NOUĂ“ I. MOȚA, ORĂȘTIE